

ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های پزشکی با تأکید بر مکتب انسانی مطالعه موردی: واحدهای پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی*

محمد رضا اباذری^۱، فهیمه باب‌الحوائجی^۲، فاطمه نوشین فرد^۳، زهرا اباذری^۴

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: با مطالعه و شناخت ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی کتابداران می‌توان به ارائه نوآوری‌هایی مطابق با نیازهای اطلاعاتی مراجعان و خدمات بهتر به آنان در سایه فعالیت‌های کارآفرینانه دست یافت. هدف پژوهش سنجش ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه واحدهای پزشکی براساس ویژگی‌های روان‌شناختی مکتب انسانی و رابطه و تأثیر متغیرهای جمعیت‌شناختی بر این ویژگی‌ها است.

روش بررسی: نوع مطالعه، پیمایشی - تحلیلی است. کل جامعه آماری ۹۸ نفر از کتابداران واحدهای پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۹۱ بودند که به صورت سرشماری مورد پژوهش قرار گرفتند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه حضوری با صاحب نظران جهت گزینش ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی، و پرسشنامه خود سنجی محقق ساخته جهت سنجش این ویژگی‌ها در کتابداران بود. یافته‌ها در ۲ سطح آمار توصیفی (فراوانی و ترسیم جداول) و استنباطی (شاخص (KMO) Kaiser-Mayer-Olkin، آزمون کرویت بارلت (Bartlett's test of Sphericity))، تحلیل واریانس یکسویه و ضرایب همبستگی تعیین و گردآوری و با نرم‌افزار SPSS 12 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران با میانگین ۳/۶۲۳ به طور معناداری از حد متوسط بیشتر بود و رابطه معناداری بین سطح تحصیلات و مدرک تحصیلی کتابداری با ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) آنان وجود داشت. بین برخی از این ویژگی‌ها با متغیرهای مدرک تحصیلی و سطح تحصیلات دارای ضریب مثبت و مستقیم بود که با افزایش امتیاز این متغیرها، ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی آنان افزایش می‌یافت.

نتیجه‌گیری: کتابداران باید با ویژگی‌های کارآفرینی بتوانند به شناسایی بسترهایی برای فعالیت‌های کارآفرینانه در کتابخانه‌ها بپردازند زیرا کتابخانه‌ها با توجه به ماهیت علمی‌شان، مکان‌های ایده‌آلی برای به کارگیری خلاقیت و نوآوری در مسائل اقتصادی بوده و هنوز کالای بسیار با ارزش و قابل فروشی به نام اطلاعات دارند. اطلاعات پول رایج در اقتصاد جدید است و استفاده و بهره‌گیری از آن مرهون جذب و به کارگیری کتابدارانی با ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی خواهد بود.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی؛ کتابخانه‌های پزشکی؛ کتابداران

*این مقاله حاصل پایان نامه دانشجویی در مقطع PhD می‌باشد.
۱. استادیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران، تهران، ایران
۳. استادیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران
۴. دانشیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

دریافت مقاله: ۹۱/۱۰/۲۲ اصلاح نهایی: ۹۲/۶/۲۶
پذیرش مقاله: ۹۲/۹/۱۲

ارجاع: اباذری محمد رضا، باب‌الحوائجی فهیمه، نوشین فرد فاطمه، اباذری زهرا. ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های پزشکی با تأکید بر مکتب انسانی، مطالعه موردی: واحدهای پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۳؛ ۱۱(۳): ۳۲۶-۳۳۳.

مقدمه

مورد مطالعه قرار گیرد. بنابراین پژوهش حاضر درصدد است تا با خودسنجی از کتابداران کتابخانه‌های پزشکی، میزان ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی آنان را بر مبنای مکتب انسانی در محیط کار مورد سنجش قرار داده تا با ارائه تصویری روشن از این ویژگی‌ها بتوان زمینه را برای تعامل با مراجعان و ارائه خدمات بهتر که هدف اصلی کتابخانه هاست، فراهم نمود. تضمین بقای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی پزشکی مرهون خلاقیت و نوآوری است و کتابداران باید با ویژگی‌های کارآفرینانه اقدام به نوآوری کرده و روش‌ها و راه‌حل‌های جدید را جایگزین روش‌ها و راه‌کارهای ناکارآمد و کهن قبلی نمایند.

می‌توان به برخی از پژوهش‌های مرتبط با تحقیق حاضر که به مطالعه ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینان پرداخته‌اند اشاره کرد: Moztarzadeh (۱۹۹۸ میلادی) به مطالعه ویژگی‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناختی براساس مدل کارآفرینی مبتنی بر تحقیق و توسعه کارآفرینی پرداخته است. نتایج نشان داد ویژگی‌های کارآفرینان ایرانی به طور معناداری از حد متوسط بیشتر بود. وی معیارهای انتخاب کارآفرینان ایرانی را ویژگی‌های نوآوری، موفقیت و میزان خطرپذیری می‌داند (۴). Adhami (۲۰۰۴ میلادی) با مطالعه ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینان در مدیران دریافت که سطح ویژگی‌های استقلال طلبی، پشتکار، هدف‌گرایی و توفیق‌طلبی در آنان از حد متوسط بیشتر بود. از بین این ویژگی‌ها، استقلال طلبی و از بین متغیرهای جمعیت‌شناختی و محیطی، متغیر تجربه کاری بیشترین نقش را در موفقیت مدیران داشته است، نتایج تحقیق، رابطه معناداری بین برخی از ویژگی‌های فردی و روان‌شناختی کارآفرینان را نشان داد (۵). Nazem و Abbasi (۲۰۰۶ میلادی) با مطالعه رابطه بین ویژگی‌های کارآفرینی و عملکرد مدیران دبیرستان‌های شهر تهران دریافتند بین مدرک تحصیلی و کارآفرینی مدیران رابطه معناداری وجود دارد و مدیران با تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر، کارآفرین‌تر از دیگر مدیران در محیط کاری هستند

کارآفرینی عبارت است از ارزش‌آفرینی و کارآفرین کسی است که بتواند ارزشی مادی یا معنوی را در جامعه خلق نماید (۱).

سه مکتب فکری در کارآفرینی وجود دارد: محیطی، مخاطره‌ای و انسانی. مکتب انسانی، ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) زیادی را برای کارآفرینان موفق بیان می‌کند، ویژگی‌های نوآوری، قدرت‌طلبی، موفقیت، خلاقیت و ابتکار، دوراندیشی، خطرپذیری (ریسک‌پذیری)، اعتماد به نفس، سودگرایی، انعطاف‌پذیری، هدایت و رهبری، مهارت‌های ارتباطی، مدیریت زمان، میل به نتیجه و آینده‌نگری (۲). مطالعه مکاتب فکری کارآفرینی نشان داد که مکتب انسانی، در برگرفته اکثر ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی است که در تحقیقات نظریه‌پردازان کارآفرینی: (Schumpeter (1934؛ Mill (1848؛ Antoncic and Thampson (1998؛ Sutton (1954؛ Daum و Swanson (2011؛ Hisrich (2006 (2011) مورد مطالعه قرار گرفته‌اند (۳).

کارآفرینی در کتابداری شناسایی فرصت‌های جدید همراه با خلاقیت و نوآوری برای آفرینش ارزش‌هاست. ضرورت شناخت و آگاهی از نیازهای جامعه استفاده‌کننده از کتابخانه و مرکز اطلاعاتی، کتابدار را در آفرینش فرصت و استفاده از آن یاری می‌دهد. کتابداران با ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی می‌توانند با کمک فناوری‌های نوین به ارائه نوآوری‌هایی مطابق با نیازهای اطلاعاتی مراجعان و خدمات بهتر به آنان در سایه فعالیت‌های کارآفرینانه دست یابند. مطالعه و شناخت این ویژگی‌ها در تمام کتابداران و نیز کتابداران کتابخانه‌های پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی ضروری است. این کتابخانه‌ها برای رشد و توسعه فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی خود، نیاز به برنامه‌ریزی مناسب در راستای تقویت روحیه کارآفرینی کارکنان فعلی و جذب افراد کارآفرین دارند. اما پیش از انجام چنین فعالیت‌هایی، می‌بایست ویژگی‌های کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های پزشکی در قالب پژوهشی مستقل

پژوهش‌های زیادی در ارتباط با ویژگی‌های کارآفرینان انجام شده، اما مطالعه‌ای مستقل بر روی ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی کتابداران پزشکی صورت نگرفته است. چون دسترسی به اطلاعات در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی به شیوه‌های مختلف امکان‌پذیر است و کتابداران پزشکی برای حفظ نقش خود باید بتوانند، ارزیابی را در بهره‌گیری از اطلاعات برای مراجعان ایجاد کرده و در محیط کاری خلاق و نوآور باشند، پژوهش حاضر شکل گرفت. هدف این پژوهش سنجش ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران پزشکی براساس مکتب انسانی و کشف رابطه و تأثیر متغیرهای جمعیت‌شناختی بر ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی آنان است.

روش بررسی

مطالعه حاضر، پیمایشی-تحلیلی است. روش کار، بر مبنای ویژگی‌های روان‌شناختی مکتب انسانی است. برای گزینش این ویژگی‌ها با ۲۵ نفر از صاحب‌نظران روان‌شناسی، مدیریت، اقتصاد و کتابداری مصاحبه و ۱۲ ویژگی (نوآوری، خلاقیت و ابتکار، ریسک‌پذیری (خطرپذیری)، اعتماد به نفس، خودباوری، مسئولیت‌پذیری، انعطاف‌پذیری، هدایت و رهبری، مهارت‌های ارتباطی، مدیریت زمان، میل به نتیجه و آینده‌نگری) گزینش شد. سپس داده‌های لازم با استفاده از پرسشنامه خودسنجی از کتابداران، گردآوری شد. کل جامعه آماری ۹۸ نفر از کتابداران کتابخانه‌های پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۹۱ خورشیدی بودند که به صورت سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند. جهت دستیابی به روایی ابزار سنجش، پرسشنامه بین تعدادی از صاحب‌نظران و کتابداران توزیع و با استفاده از ضریب توافقی، روایی آن تأیید گردید. به منظور بررسی میزان پایایی پرسشنامه، با استفاده از روش آزمون ضریب آلفای کرونباخ، پایایی آن ۰/۸۱۴ برآورد شد. یافته‌ها در ۲ سطح آمار توصیفی (فراوانی و ترسیم جدول) و آمار استنباطی (شاخص Kaiser-Mayer-Olkin، آزمون کرویت بارلت (Bartlett's test of Sphericity)، تحلیل واریانس یک سویه، ضرایب همبستگی)

(۶). Dargahi (۲۰۰۶ میلادی) با مطالعه ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دریافت ویژگی‌های توفیق‌طلبی، علاقه به استقلال، خطرپذیری و خلاقیت دانشجویان در حد متوسط بوده و رابطه معناداری بین عملکرد تحصیلی و ویژگی اعتماد به نفس در موفقیت آن‌ها وجود دارد (۷). نتایج پژوهش Tabatabaei (۲۰۰۷ میلادی) در مطالعه ویژگی‌های کارآفرینی و اثربخشی در مدیران دبیرستان‌های کرمان نشان داد که مدیران با ویژگی‌های کارآفرینی در حد متوسط، همواره با امکان عدم موفقیت مواجه هستند. تغییرات پیوسته‌ای که موجب ابهام و تنش در همه جنبه‌های کاری برای رسیدن به اهداف سازمانی و میل به نتیجه می‌شود این عدم قطعیت را پیچیده‌تر کرده است (۸).

Kuratko و Hodgetts (۲۰۰۴ میلادی) با مطالعه نقش کارآفرینان در محیط‌های کاری براساس ویژگی‌های رفتاری، دریافتند که نقش‌های کارآفرینانه، منجر به ایجاد تنش در روابط افراد شده در محیط‌های عملیاتی شده و آغاز به کار و فعالیت کارآفرینی، نیازمند ریسک‌پذیری (مالی، شغلی، خانوادگی و اجتماعی) می‌باشد. همچنین کارآفرینان باید به طور مستمر با مهارت‌های ارتباطی با همکاران، ارباب رجوع و استفاده‌کنندگان تعامل داشته باشند (۹). Chell و Haworth (۲۰۰۹ میلادی) در تحقیقی با مطالعه ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان دریافتند کارآفرینان، قابلیت نوآوری، مشاهده، ارزیابی فرصت‌ها، گردآوری منابع مورد نیاز، میل به نتیجه و دوراندیشی در انجام فعالیت‌های جاری و دستیابی به مزایای حاصل از آن‌ها را در حد متوسط داشته و با آموزش ویژگی‌های کارآفرینانه به آنان می‌توان اقدامات صحیحی در راه رسیدن به موفقیت انجام داد (۱۰). Daum (۲۰۱۱ میلادی) به مطالعه نقش کارآفرینان در ارتباط با تأثیر آموزش و تجربه عملی در فعالیت‌های کارآفرینی دریافت کارآفرینان با ویژگی‌های کارآفرینی متوسط به بالا، از آموزش‌های کارآفرینی در محیط کارشان بهره می‌برند و رابطه مستقیم و معناداری میان آموزش و فعالیت‌های کاری بر اساس ویژگی‌های کارآفرینی وجود دارد (۱۱).

جدول ۲: خلاصه تحلیل واریانس یک سویه پژوهش در سطح تحصیلات کتابداران کتابخانه های پزشکی

منابع تغییر	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	سطح معناداری
بین گروه ها	۲۵۲/۱۲۳	۶	۳۸/۰۰۹	۲/۱۵۶	۰/۰۳۱
درون گروه ها	۱۷۴۵/۴۳۴	۹۱	۱۷/۱۲۲		
جمع	۱۹۹۷/۵۵۷	۹۷			

بر اساس داده های جدول ۲ چون آماره F محاسبه شده برابر ۲/۱۵۶ برای درجه آزادی ۶ و ۹۱ و سطح معناداری تحصیلات کتابداران از ۰/۰۵ کمتر است با اطمینان باید گفت: رابطه بین سطح تحصیلات و ویژگی های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران کاملاً «معنادار» بوده به طوری که کتابداران با سطح تحصیلات کارشناسی و بالاتر، بیشترین امتیاز و کتابداران با سطح تحصیلات پایین (کاردانی و پایین تر) کمترین امتیاز را در ویژگی های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی داشته و فرضیه دوم پژوهش نیز تأیید شد. برای آزمون فرضیه «رابطه بین مدرک تحصیلی و ویژگی های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه های پزشکی» از تحلیل واریانس یک سویه استفاده شد. مدرک تحصیلی کتابداران در ۲ گروه کتابداری و غیر کتابداری قرار گرفت. با توجه به امتیاز کارآفرینی آنان، نتایج در جدول ۳ به دست آمد:

جدول ۳: خلاصه تحلیل واریانس یک سویه پژوهش در مدرک تحصیلی کتابداران کتابخانه های پزشکی

منابع تغییر	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	سطح معناداری
بین گروه ها	۴/۸۸	۵	۰/۸۴۵	۱/۵۸۷	۰/۱۲۴
درون گروه ها	۵۶/۶۴۷	۹۲	۰/۵۴۷		
جمع	۶۰/۷۳۵	۹۷			

بر اساس داده های جدول ۳، چون آماره F محاسبه شده برابر ۱/۵۸۷ برای درجه آزادی ۵ و ۹۲ و سطح معناداری مدرک تحصیلی کتابداران از ۰/۰۵ بیشتر است با اطمینان باید گفت: بین مدرک تحصیلی کتابداری و ویژگی های انگیزشی (

تعیین و گردآوری و با نرم افزار SPSS 12 تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها

در این پژوهش، مقدار شاخص KMO برابر ۰/۷۷۲ (نزدیک به یک) بیانگر کافی بودن تعداد پاسخ دهندگان برای انجام پژوهش بود. هم چنین سطح معناداری آزمون بارتلت (کمتر از ۰/۰۵) نشان از ساختار مناسب در سنجش ویژگی های روان شناختی کارآفرینی کتابداران داشت. متغیرهای جمعیت شناختی جامعه آماری نشان داد که ۶۸ درصد از آنان زن بودند. ۶۱ درصد از کتابداران با مدرک کتابداری مشغول فعالیت بودند. سطح تحصیلات ۶۵ درصد از آنان، کارشناسی و تنها ۶ درصد دارای مدرک دیپلم بودند. در آزمون فرضیه «در حد متوسط بودن ویژگی های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه های پزشکی» از آزمون T استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ آمده است:

جدول ۱: نتایج آزمون T برای سنجش امتیاز ویژگی های روان شناختی کارآفرینی کتابداران کتابخانه های پزشکی

جامعه آماری	میانگین	آماره F	مقدار T	سطح معناداری
۹۸	۳/۶۲۳	۳/۰۹۸	۱/۱۲۵	۰/۱۴۵

بر اساس داده های جدول ۱، چون میانگین به دست آمده از سنجش ۱۲ ویژگی انگیزشی (روان شناختی)، ۳/۶۲۳ بوده که از امتیاز ۳ برای حد متوسط (بسیار کم، کم، متوسط، زیاد، بسیار زیاد) به ترتیب دارای امتیازهای ۱ تا ۵) بیشتر است، فرضیه اول مبنی بر حد متوسط بودن ویژگی های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران تأیید شد.

برای آزمون فرضیه «رابطه بین سطح تحصیلات و ویژگی های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه های پزشکی» از تحلیل واریانس یک سویه استفاده شد. سطح تحصیلات کتابداران در ۴ گروه دیپلم، کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد (و بالاتر) قرار گرفت. با توجه به امتیاز کارآفرینی آنان، نتایج در جدول ۲ به دست آمد:

بوده و با مهارت‌های ارتباطی، باید با مراجعان و همکاران در امر اطلاع‌رسانی، تعامل و همکاری داشته باشند. براساس نتایج تحقیق Chell و Haworth (۲۰۰۹ میلادی) در خصوص مطالعه ویژگی‌های نوآوری، ارزیابی فرصت‌ها، مسئولیت‌پذیری، میل به نتیجه و آینده‌نگری کارآفرینان، کتابداران مورد پژوهش نیز با داشتن این ویژگی‌ها در حد زیاد، توانسته‌اند برای رسیدن به اهداف کتابخانه فعالیت نمایند. در ارتباط و تأثیر آموزش و تجربه عملی کارآفرینان، یافته‌های پژوهش Daum (۲۰۱۱ میلادی) نشان داد که کارآفرینان با ویژگی‌های کارآفرینی در سطح بالا، در محیط کارشان از آموزش‌های کارآفرینی بهره‌می‌برند و رابطه مستقیم و معناداری بین آموزش و فعالیت‌های کاری وجود دارد. آموزش کارآفرینی به کتابداران به عنوان یکی از توانایی‌های لازم برای انجام عملکرد بالا راه را برای رسیدن به اهداف کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی هموار خواهد کرد.

در فرضیه دوم، رابطه بین سطح تحصیلات و ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران پزشکی کاملاً معنادار بوده و کتابداران با سطح تحصیلات کارشناسی و بالاتر، بیشترین امتیاز و کتابداران با سطح تحصیلات پایین (کاردانی و پایین‌تر) کمترین امتیاز را داشتند. این نتایج هم سو با نتایج پژوهش (Benigs ۱۹۹۸ میلادی) است. وی دریافت احتمال شکست کارآفرینانی که تجربه دارند اما تحصیلات ندارند بیشتر است. گروهی که احتمال شکست آن‌ها حتی از گروه اول بیشتر است، کسانی هستند که آموزش دیده ولی تجربه ندارند. برعکس، کارآفرینانی که تجربه داشته و آموزش دیده‌اند پرسودترین فعالیت‌های کارآفرینانه را انجام می‌دهند (Benigs ۱۹۹۸) معتقد است: برای رشد در سلسله مراتب سازمانی، بهتر است تحصیلات دانشگاهی و آموزش‌های مدیریتی گذرانده شود اگرچه تحصیلات دانشگاهی پیش‌نیاز موفقیت و انجام فعالیت‌های کارآفرینی نیست (۱۲). در فرضیه سوم، کتابداران با مدرک تحصیلی کتابداری،

روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران رابطه معناداری وجود داشته و کتابداران با مدرک تحصیلی کتابداری، کارآفرینی بیشتری نسبت به کتابداران با مدرک تحصیلی غیرکتابداری داشتند و لذا فرضیه سوم پژوهش تأیید گردید.

در بررسی ضرایب همبستگی و تعیین بین ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی با متغیرهای جمعیت‌شناختی و هم چنین تأثیرپذیری این ویژگی‌ها از متغیرها، یافته‌ها نشان داد که برخی از ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران با متغیرهای مدرک تحصیلی و سطح تحصیلات (با ضریب همبستگی ۰/۴۶۷) دارای ضریب مثبت و مستقیم بوده که با افزایش امتیاز متغیرهای مدرک تحصیلی و سطح تحصیلات، ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران افزایش می‌یافت. در ضریب تعیین با مقدار ۰/۲۱۴ نیز بیانگر ۲۱/۴ درصد از کل ویژگی‌هاست که ویژگی‌های نوآوری، خلاقیت و ابتکار، خطرپذیری، اعتماد به نفس و مهارت‌های ارتباطی از متغیرهای جمعیت‌شناختی افراد نشأت می‌گرفت و رابطه معناداری بین این ویژگی‌ها با متغیرهای جمعیت‌شناختی وجود داشت. از میان ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی، ویژگی آینده‌نگری کمترین تأثیر و ویژگی نوآوری بیشترین تأثیر را از متغیرهای جمعیت‌شناختی پذیرفته است.

بحث

بر اساس فرضیه اول و میانگین به دست آمده، ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های پزشکی به طور معناداری از حد متوسط بالاتر بود و این امر با نتایج تحقیقات Adhami (۲۰۰۴ میلادی)، Dargahi (۲۰۰۶ میلادی)، Tabatabaei (۲۰۰۷ میلادی) و Daum (۲۰۱۱ میلادی) هم‌سو بوده زیرا کتابداران همانند دیگر کارآفرینان دارای ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی متوسط به بالا هستند. در ویژگی ریسک‌پذیری، مهارت ارتباطی و مدیریت زمان به عنوان مهم‌ترین ویژگی کارآفرینان بر اساس یافته پژوهش Hodgetts و Kuratko (۲۰۰۴ میلادی) کتابداران نیز در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی نیازمند ریسک‌پذیری بالا

نوآوری در مسائل اقتصادی هستند. با توجه به وضعیت اقتصادی جهان و کمبود بودجه در سازمان‌های تجاری بزرگ، کتابخانه‌ها هنوز کالای بسیار با ارزش و قابل فروشی به نام اطلاعات در اختیار دارند. اطلاعات محرک اولیه در اقتصاد جدید و پول رایج در اقتصادهای نوآورانه است (۱۵) و استفاده از اطلاعات مرهون جذب و به کارگیری کتابدارانی با ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی در حد بالا خواهد بود.

پیشنهادها

چون خلاقیت و ابتکار کتابداران در سطح متوسط بود و خلاقیت، مقدمه نوآوری و نوآوری یکی از شاخص‌های کارآفرینی است، بنابراین با استخدام افراد خلاق و نوآور، می‌توان سطح فعالیت‌های کارآفرینانه را در کتابخانه‌ها بالا برد. با توجه به این که ویژگی ریسک‌پذیری (خطرپذیری) کتابداران همراه با انعطاف‌پذیری، اعتماد به نفس، خودباوری و مسئولیت‌پذیری، نقش مهمی در پیشبرد اهداف کتابخانه‌ها دارد و این ویژگی‌ها در کتابداران در سطح متوسطی بود، بنابراین آزادی عمل و در اختیار قرار دادن امکانات به منظور کشف توانایی‌های نو توسط کتابداران جهت افزایش این ویژگی‌ها برای حصول به نتیجه مورد نظر پیشنهاد می‌شود. به دلیل متوسط بودن سطح ویژگی‌های هدایت و رهبری، مهارت‌های ارتباطی و مدیریت زمان در کتابداران، پیشنهاد ایجاد و مدیریت و توسعه گروه‌های کاری برای تعامل بیشتر کتابداران با یکدیگر و جامعه استفاده‌کننده در زمان کمتر، ارائه می‌شود، زیرا با ایجاد گروه‌های کاری یا تیم کاری می‌توان زمینه را برای فعالیت‌های تیمی به منظور هم‌افزایی امور سازمانی فراهم نمود تا سازمان در پیشبرد اهداف خود موفق باشد. به دلیل متوسط بودن سطح ویژگی آینده‌نگری در کسب درآمدهای مالی برای کتابخانه‌ها، پیشنهاد ایجاد کارآفرینی اطلاعاتی که هدف آن فروش اطلاعات همگام با تغییرات جهانی و فناوری‌های روز، با رویکرد انتفاعی در کتابخانه و مرکز اطلاعاتی، ارائه می‌شود.

کارآفرینی بیشتری نسبت به کتابداران با مدرک تحصیلی غیرکتابداری داشتند و این یافته با نتیجه تحقیق Nazem Abbasi (۲۰۰۶ میلادی) هم‌سو بود زیرا آنان دریافتند مدیران با مدرک تحصیلی تخصصی بالا در محیط کاری، نسبت به افراد با مدرک تحصیلی غیرمرتبط و پایین‌تر، کارآفرینی بیشتری داشتند. یافته پژوهش حاضر، نشان داد کتابداران با مدرک تحصیلی مرتبط، کارآفرین‌تر از دیگر کتابداران هستند، بنابراین به کارگیری متخصصان کتابداری در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی ضروری است.

Toftoy (۲۰۰۲ میلادی) معتقد است: یک ویژگی مهم برای مدیران اطلاع‌رسانی و کتابداران، نداشتن ترس از ریسک (خطر) کردن است. فعالیت‌های کتابداران به عنوان خدمات مشتری مدار نشان می‌دهد که کتابداران موفق، افرادی هستند که ریسک‌پذیرند (۱۳). جامعه امروزی با رشد سریعی در حال تغییر است و مراجعان و استفاده‌کنندگان کتابخانه انتظار دارند خدمات اطلاع‌رسانی در کتابخانه بر اساس شیوه‌های جدید و برگرفته از خلاقیت و با نوآوری انجام گیرد (۱۴).

نتیجه‌گیری

امروزه تأکید بر جذب و به کارگیری کتابدارانی با ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی در سطح بالاست، کتابدارانی که با خلاقیت و نوآوری‌های خود، در مسیر رقابت‌های ملی و بین‌المللی گام بردارند. در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی باید با تفویض مسئولیت‌ها به کتابداران کارآفرین، اعتماد و اطمینان را در آنان به وجود آورده تا با حداکثر ظرفیت و توان خود، ضمن سازگاری با محیط کاری، موجبات رضایتمندی استفاده‌کنندگان و مراجعان به کتابخانه و مرکز اطلاعاتی را در بهره‌گیری بهتر و بیشتر از منابع فراهم نمایند. یافته‌های این پژوهش، رویکردی نو در مطالعه ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های پزشکی است. با توجه به اهمیت و کاربرد نتایج پژوهش انتظار می‌رود این کتابداران بتوانند به شناسایی بستری برای فعالیت‌های کارآفرینانه در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی بپردازند زیرا کتابخانه‌ها با توجه به ماهیت علمی‌شان، مکان‌های ایده‌آلی برای به کارگیری خلاقیت و

بایستی با احتیاط صورت گیرد. محدودیت منابع کارآفرینی در کتابداری از دیگر محدودیت‌های این پژوهش بود.

تشکر و قدردانی

از کلیه کتابداران و مسئولان کتابخانه‌های دانشگاهی واحدهای جامع دانشگاه آزاد اسلامی در ایران که در اجرای این پژوهش، محققان را یاری دادند تشکر و قدردانی می‌شود.

محدودیت‌ها

چون سنجش و اندازه‌گیری ویژگی‌های روان‌شناختی افراد به سادگی قابل انجام نبوده و برخی اندازه‌گیری‌ها موجب ناراحتی افراد می‌شود، انجام تحقیق را با محدودیت مواجه کردند. پژوهش حاضر مربوط به سنجش ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی کتابداران پزشکی است و تعمیم نتایج آن به سایر کتابداران

References

1. Shahhosseini A. Entrepreneurship. Tehran: Aeej; 2004. [Book in Persian]
2. Akbarosadat, Zahra. The Role of Government and non-Government Organization in Entrepreneurship Develop in Employment of Organization in Isfahan. Proceedings of conference on Entrepreneurship. Roudehen Branch: Islamic Azad University (IAU); 2006 July 24; Tehran, Iran; 2006: 61-69. [In Persian]
3. Hisrich R, Peters D, Michael P. (2002). entrepreneurship. McGraw Hill.
4. Moztarzadeh F. A Glance at the Quantity Aims of Research in the Structure of the Schematization of Iran and Suggesting and Presenting Ways for Improving Them. Rahyaft: 1998; 1(18): 63-67. [In Persian]
5. Adhami E. The Study of Entrepreneurship Characteristics Master Managers in Food Industries in Isfahan. [MSc Thesis]. Isfahan, Iran: Management College: 2004.
6. Nazem F., Abbasi Z. The Relation of Entrepreneurship and Function of Managers of High school in Tehran City. Proceedings of Conference on Entrepreneurship. Roudehen Branch: Islamic Azad University (IAU); 2006 July 24; Tehran, Iran; 2006: 459-475. [In Persian]
7. Dargahi P. The Survey of Entrepreneurship Characteristics and Factors of Related with that in the Students of Shahid Bahonar of Kerman University. [MSc Thesis]. Kerman, Iran: Human and Literature College: 2006.
8. Tabatabaei F. The Survey of Entrepreneurship Characteristics and Effectiveness of Managers of Girls High school in Kerman in years 85-86. [Thesis in Persian]. Tehran, Iran: Science And Research Branch, Islamic Azad University (IAU): 2007.
9. Kuratko D., Hadgetts R. Entrepreneurship: A Contemporary Approach. United States: Harcourt College Publishers; 2004. [In Persian]
10. Chell E, Haworth J. Explorations of the Entrepreneurial Personality: A; latent class analysis paper EIASM. Australia: Vienn; 2009.
11. Daum K. Entrepreneurs: the artistic of the business world. Journal of Business Strategy: 2011; 26 (5): 53-57.
12. Benigs K. New Venture Strategies. USA: Prentice Hall Inc. Englewood Cliffs; 1998.
13. Toftoy CN. The key to a librarian success: Developing Entrepreneurial Trait. Information Outlook 2002; 6(6). Available from: www.sla.org
14. Clair G. Entrepreneurial librarianship. London: Bowker- Saura; 1996
15. Kirk E. The Entrepreneurial Library: Creating Revenue in the Age of E-Commerce. Proceedings of ACRL Ten National Conference. 2005 June 13. Sanferansisco; American, 2005. Available from: <http://www.ala.org/acrl/files/conferences/pdf/kirk> (accessed 20 september 2012).

The Motivational (Psychological) Characteristics of the Librarians in the Medical Libraries from the Viewpoint of Humanistic School of Thought in Medical Colleges of Islamic Azad University (IAU)*

Mohammad Reza Abazari¹; Fahimeh Babalhaveji²; Fatemeh Nooshinfard³; Zahra Abazari⁴

Original Article

Abstract

Introduction: By studying and identifying the psychological characteristics of librarians' entrepreneurship, we can think up innovations in accordance with informational needs of the clients and provide them with better service in the shadows of entrepreneurial activities. The aim of the research is to determine the motivational (psychological) characteristics of the entrepreneurship of the librarians of the medical libraries of Islamic Azad University (IAU) on the basis of psychological characteristics of the Humanistic school of thought and the correlation of the demographic variables with them and the effect of those variables on them.

Methods: The method of This research was analytical survey. The participants of the study were 98 librarians of the medical libraries of Islamic Azad University in 2012. The data were gathered through interviews done with experts in order to select the motivational (psychological) characteristics of the entrepreneurship and through a researcher-made questionnaire for measuring those characteristics in the librarians. The descriptive and the inferential statistics (KMO and Bartlett's test, one-way ANOVA, correlation coefficients and determination coefficient) and SPSS12 were used for data analyzing.

Results: The motivational (psychological) characteristics of the entrepreneurship of the librarians of the medical libraries of Islamic Azad University (IAU) were significantly more than average. The educational level and library management degree were significantly correlated with the motivational (psychological) characteristics. Moreover, the coefficients of correlation between the variables of academic degree and educational level were positive and direct, and with an increase in the value of those variables, the motivational (psychological) characteristics of entrepreneurship arose.

Conclusion: It is expected that the librarians identify the grounds for the entrepreneurial activities in libraries because libraries, with their scientific nature are ideal lacunae for making use of creativity and innovation in economic issues, and there still exists a valuable and sellable commodity named information. Information is the currency in the new economy and taking advantage of it needs employing librarians with entrepreneurial characteristics.

Keywords: Entrepreneurship; Libraries, Medical; Librarians

Received: 11 Jan, 2013

Accepted: 3 Dec, 2013

Citation: Abazari MR; Babalhaveji F; Nooshinfard F; Abazari Z. **The Motivational (Psychological) Characteristics of the Librarians in the Medical Libraries from the Viewpoint of Humanistic School of Thought in Medical Colleges of Islamic Azad University (IAU).** Health Inf Manage 2014; 11(3): 333.

*This article is derived from PhD Thesis.

1. Assistant Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, Qum Branch, Islamic Azad University (IAU), Qom, Iran (Corresponding Author) Email: abazarimr@yahoo.com

2. Associate Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, Science and Research Branch, Islamic Azad University (IAU), Tehran, Iran

3. Assistant Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, Science and Research Branch, Islamic Azad University (IAU), Tehran, Iran

4. Associate Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, North Tehran Branch, Islamic Azad University (IAU), Tehran, Iran